

Cyfarfod Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol PBC

Adeilad Llywodraeth Cymru, Aberystwyth

26^{ain} Mehefin 2013: 21^{ain} Cyfarfod

COFNODION DRAFFT

Yn bresennol

Dave Thomas	DT	Llywodraeth Cymru (LIC)
Alys Edwards	AE	Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru (PBC)
Tracey Lovering	TL	PBC/Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)
Gabe Wyn	GW	Cyngor Cefn Gwlad Cymru (CCGC)
Nick Birula	NBB	Asiantaeth Amgylchedd Cymru (AAC)
Colin Charman	CC	CCGC
Nigel Ajax-Lewis	NAL	WTSWW/ Ymddiriedolaethau Natur Cymru
Kathleen Carroll	KC	LIC
Anthony Hicks	AH	LIC
Olaf Booy (by phone)	OB	GBNNSS
Neville Rookes	NR	Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Chris Tucker	CT	Comisiwn Coedwigaeth Cymru
Steve Tomkins	ST	ADAS

Ymddiheuriadau

Jo Hughes	CNC
Dave Thorpe	CNC
Mike McCabe	CNC
Jim Collins	CCGC
Sean Hathaway	SCC

1. Camau gweithredu a chofnodion y cyfarfod blaenorol

Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod blaenorol yn gofnod cywir o'r cyfarfod. Mae sylw wedi cael ei roi erbyn hyn i'r rhan fwyaf o'r camau gweithredu o gyfarfod mis Tachwedd, ac mae'r rhai sy'n dal heb eu cwblhau un ai'n eitemau ar yr agenda neu'n weithredu sy'n parhau.

Dywedodd DT fod gan Lywodraeth Cymru gynrychiolaeth ar Grŵp Clymog Japan erbyn hyn.

Dywedodd OB fod Defra wedi gofyn i'r Grŵp adolygu a diweddarau asesiad risg *Bombus terrestris*. Mae'r gwaith wedi dechrau ac mae ar gael ar ffurf ddrafft. Angela Taylor sy'n arwain yn Defra.

1. Cyfleoedd i gyfrannu at 2il gylch y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr (WFD)

Rhoddodd NBB gyflwyniad i'r cyfleoedd i gyfrannu at gylch nesaf y gyfarwyddeb fframwaith dŵr (WFD). Mae Cynlluniau Rheoli Basn Afon yn dilyn cylch 6 blynedd a chafodd cynlluniau'r cylch 1^{af} eu cymeradwyo gan y Gweinidog (a'r Ysgrifennydd Gwladol o ran y ddau gynllun trawsffiniol) yn 2009. Cyhoeddir cynlluniau'r dyfodol yn 2015 (2^{il} Gylch) ac yna yn 2021 (3^{ydd} Cylch). Ychwanegwyd camau gweithredu yn ymwneud â rhywogaethau estron goresgynnol at y cynlluniau blaenorol mewn ffordd ad hoc ac mae cyfleoedd i gyfrannu at y cylch nesaf. Er nad yw rhywogaethau estron goresgynnol yn cael eu hystyried yn elfen sy'n achosi methiannau WFD, cânt eu cydnabod fel risg sylweddol i gylchoedd cynllunio'r dyfodol.

Mae Asesiadau Risg Cenedlaethol ar gael ar wefan Asiantaeth yr Amgylchedd, ond mae cyfleoedd sylweddol i dynnu sylw at faterion yn fwy lleol. Mae angen i'r Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol gyfrannu a hynny'n strategol ac ar lefel leol.

Nodwyd bod y WFD yn cwmpasu morydau a dyfroedd arfordirol cyn belled allan ag 1 forfilitir. Mae Cyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol yn ymdrin â'r amgylchedd morol a chyn belled â'r penllanw ond nid yw'n cynnwys morydau. Mae hefyd yn cynnwys disgrifydd cyfan ar rywogaethau estron goresgynnol felly mae rhywfaint o orgyffwrdd rhwng y ddwy strategaeth.

Mae angen grŵp gorchwyl a gorffen yn awr i drafod yn fanylach ac amlinellu sut bydd Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol PBC yn cyfrannu at ymgynghoriadau. Rhan o rôl y grŵp fydd sicrhau bod setiau data perthnasol yn cael eu nodi a'u bwydo i mewn.

<p>CAM GWEITHREDU 1. AE/NBB i sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen i arwain mewnbyn y Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol i WFD a dylanwadu ar y broses asesu risg a chyfrannu ati.</p>
--

2. Adroddiad ADAS: Dylunio fframwaith penderfynu i flaenoriaethu gweithredu yng nghyswllt rhywogaethau estron goresgynnol yng Nghymru

Rhoddodd Steve Tomkins gyflwyniad i'r gwaith a waned gan ADAS, i geisio datblygu rhaglen weithredu dryloyw ac effeithiol ar gyfer rhywogaethau estron goresgynnol yng Nghymru. Nod cyffredinol y prosiect oedd deall yr ystod o fethodolegau asesu risg a sefydlu sut y gellid defnyddio gweithdrefnau asesu risg i helpu i flaenoriaethu gwaith rheoli rhywogaethau estron goresgynnol yng Nghymru, drwy ddefnyddio dealltwriaeth o ddulliau gwerthuso risg a risgiau sy'n arbennig o berthnasol i Gymru.

Daeth yr astudiaeth i'r casgliad bod datblygu a rheoli proses asesu risg annibynnol i Gymru yn debygol o fod yn drwm ar adnoddau ac y dylid, felly, ystyried opsiynau amgen a fydd yn mynd â llai o adnoddau. Pethau fel addasu neu integreiddio'n well â phroses asesu risg bresennol GBNS.

Wedyn cafwyd trafodaeth ynglŷn â'r gwahanol fethodolegau a ddatblygwyd gan ADAS a sut y gellid eu cymhwyso yng Nghymru. Nododd OB bod GBBNNS yn awyddus i drafod canfyddiadau'r astudiaeth a sicrhau bod hyn yn bwydo i waith Rheoli Risg GBNNSS, sy'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd. Bydd yn bwysig ystyried y gwaith hwn yng nghyd-destun y gwaith blaenoriaethu y mae'r Gweithgor wedi bod yn ei wneud a dylid cymharu'r canlyniadau â chanlyniadau gwaith ADAS, a allai gynnwys rhai enghreifftiau manwl, ar ôl datblygu'r pecyn rheoli risg.

Bydd angen ystyried nifer o ffactorau eraill wrth symud y gwaith hwn yn ei flaen. Er enghraifft, pwysleisiwyd bod blaenoriaethau'n aml yn dibynnu ar y cyfleoedd sydd ar gael a'u bod yn gallu bod yn benodol i safle neilltuol, ac mae angen ystyried hyn. Hefyd, mae angen ystyried asesiadau risg WFD, gan fod y rhain wedi'u cyflawni fel proses ar wahân (mae 25 rhywogaeth wedi cael eu dynodi ar gyfer dŵr croyw neu forol).

Y gobaith yw y bydd hyn yn arwain at ddatblygu rhaglen waith i Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol Cymru, y bydd modd ei chostio a'i darparu i Lywodraeth Cymru mewn ymgais i sicrhau adnoddau i'w rhoi ar waith.

CAM GWEITHREDU 2. CNC i gymharu canlyniadau astudiaeth ADAS â'r gwaith blaenoriaethu ac i ddatblygu rhai enghreifftiau manwl gan ddefnyddio'r pecyn rheoli risg sy'n cael ei ddatblygu.

3. Archwiliad o Gamau Gweithredu Rhywogaethau Estron Goresgynnol

Rhoddodd Alys drosolwg byr o'r hyn a oedd wedi digwydd gyda'r Archwiliad Gweithredu, sy'n cael ei ddal ar ffurf papur ar hyn o bryd gan Ysgrifenyddiaeth PBC ac sydd ar gael i randdeiliaid drwy wefan PBC. Nid yw'r Archwiliad Gweithredu yn ddarlun cynhwysfawr ar hyn o bryd o gamau gweithredu ar draws Cymru yn ymwneud â rhywogaethau estron goresgynnol, ond cytunwyd ei fod yn ddogfen hynod o ddefnyddiol. Awgrymwyd y byddai'n well efallai cyfleu'r camau gweithredu drwy System Adrodd ar Weithredu Bioamrywiaeth (BARS) y Deyrnas Unedig (DU), a fyddai'n gwneud y data'n fwy hygyrch, yn caniatáu gweld dosbarthiad gofodol y camau gweithredu, un ai yn eu cyfanrwydd neu o ran un rhywogaeth (fel clymog Japan ac ati), ac yn caniatáu crynodebau cyfun o'r holl dir sy'n cael ei reoli.

Cafwyd trafodaeth wedyn ynglŷn â symud yr Archwiliad Gweithredu i BARS. Cytunodd y rhai a oedd yn bresennol i dreialu ychwanegu rhai llinellau gweithredu at BARS cyn cyfarfod mis Tachwedd a thrafod ymhellach bryd hynny. Bydd gwybodaeth yn dal i gael ei llwytho i gronfa ddata BARS a gellir darparu trosolwg o'r camau gweithredu cyfredol ar y system yn y cyfarfod.

CAM GWEITHREDU 3. PAWB i dreialu ychwanegu camau gweithredu yn ymwneud â rhywogaethau estron goresgynnol i BARS <http://ukbars.defra.gov.uk/> cyn cyfarfod mis Tachwedd. Cysylltwch ag AE i ddarparu arweiniad/hyfforddiant os bydd angen.

CAM GWEITHREDU 4. AE i drafod y gofynion adrodd yn ymwneud â rhywogaethau estron goresgynnol gydag Ulric Wilson (JNCC) ac Olaf Booy (GBNNSS)

4. Dull CNC o ymdrin â Rhywogaethau Estron Goresgynnol

Rhoddodd Gabe Wyn drosolwg o ddull CNC o ymdrin â rhywogaethau estron goresgynnol yn sgil uno cyrff amgylcheddol statudol Cymru. Ar hyn o bryd mae gan CNC 14 aelod staff sy'n gweithio'n anuniongyrchol ar rywogaethau estron goresgynnol ynghyd â throsolwg o'r grwpiau y mae pob aelod staff yn gwasanaethu arno.

Mae grŵp CNC newydd wedi cael ei sefydlu i sicrhau dull cydlynol o ymdrin â rhywogaethau estron goresgynnol ar draws CNC ac i sicrhau bod yr aelodau staff iawn yn mynd i gyfarfodydd. Mae papur yn cael ei ddrafftio hefyd ar gyfer Bwrdd CNC, yn amlygu sut y dylai CNC fod yn gweithio ar rywogaethau estron goresgynnol, a byddid yn croesawu mewnbwn i'r gwaith hwn gan Lywodraeth Cymru.

CAM GWEITHREDU 5.	AE i gylchredeg manylion cyswllt CNC o ran rhywogaethau estron goresgynnol
CAM GWEITHREDU 6.	DT i drafod mewnbwn i bapur CNC ar rywogaethau estron goresgynnol gyda GW
CAM GWEITHREDU 7.	GW i gylchredeg papur rhywogaethau estron goresgynnol CNC cyn gynted ag y bydd ar gael
CAM GWEITHREDU 8.	DT i egluro'r broses er bwydo i gyfarfodydd rheolaidd rhwng Ceri Davies a Chris Lea

5. Rhaglen Weithredu/Cynllun Gwaith o ran Rhywogaethau Estron Goresgynnol

Arweiniodd DT y drafodaeth ynglŷn â datblygu rhaglen waith i'r grŵp ar rywogaethau estron goresgynnol. Mae Bwrdd Strategaeth Bioamrywiaeth Cymru, sydd newydd ei sefydlu, yn debygol o orchwylio gwaith Grwpiau Arbenigwyr ar lefel Cymru a bydd yn bwysig bod yn glir ynglŷn â rôl/cylch gwaith y grŵp rhywogaethau estron goresgynnol fel rhan o'r broses hon.

Awgrymwyd y dylid defnyddio ffocws Strategaeth Rhywogaethau Estron Goresgynnol Prydain Fawr fel templed i ddatblygu rhaglen waith, i sicrhau ei bod yn cyd-fynd â'r strategaeth. Cytunai'r rhai a oedd yn bresennol y dylai'r Cynllun Gwaith ganolbwyntio ar gamau gweithredu lefel uwch y gall aelodau'r grŵp gyd-gyfrannu iddynt, pethau fel datblygu blaenoriaethau, cyfraniad i WFD ac ati.

CAM GWEITHREDU 9.	AE i gynhyrchu rhaglen waith ddrafft a'i chylchredeg am sylwadau, gan ei hychwanegu at yr agenda fel eitem i'w thrafod yng nghyfarfod mis Tachwedd.
--------------------------	---

6. Y Cyfryngau a Chyfathrebu, Hyfforddiant, E-ddysgu

Rhoddodd OB ddiweddiariad ar waith cyfryngau a chyfathrebu ar lefel Prydain Fawr. Nod y deunyddiau E-ddysgu, a gynhyrchwyd gan Weithgor Bioddiogelwch GBNNSS, yw gwella'r cyd-drefnu ar fioggiogelwch rhywogaethau estron goresgynnol ar draws cyrff sector cyhoeddus amgylcheddol ym Mhrydain, a dylent gael eu cwblhau o fewn y misoedd nesaf. Mae'r gwaith ar ganllawiau bioddiogelwch gweithredol dyfrol Asiantaeth yr Amgylchedd bron â bod wedi'i gwblhau a dylai fod ar gael cyn bo hir i randdeiliaid allanol.

Mae GBNNSS yn disgwyl am ganlyniadau'r adolygiad o Strategaeth Prydain Fawr ar hyn o bryd, i weld i ba gyfeiriad y dylai gwaith cyfryngau a chyfathrebu fynd.

CAM GWEITHREDU 10. NBB i gysylltu ag OB ynglŷn â chyflwyno canllawiau bioddiogelwch gweithredol Asiantaeth yr Amgylchedd.

7. Bylchau Tystiolaeth o ran Rhywogaethau Estron Goresgynol

Rhoddodd TL rywfaint o gefndir i brosiect bylchau tystiolaeth PBC. Nod y prosiect yw ennyn diddordeb y gymuned ymchwil yng Nghymru a'r tu hwnt; mynd i'r afael â bylchau tystiolaeth o safbwynt bioamrywiaeth a'r dull rheoli ar lefel yr ecosystem. Mae'n chwilio am ddulliau gweithredu newydd ac am integreiddio â mecanweithiau presennol, i sicrhau darpariaeth dda o dystiolaeth a chynghor i'r Llywodraeth, sector yr amgylchedd ac eraill.

Mae Cynigion y Prosiect Ymchwil yn darparu cyfleoedd i gymuned ymchwil y DU lenwi bylchau tystiolaeth â blaenoriaeth y tynnwyd sylw atynt gan sector yr amgylchedd yng Nghymru.

Caiff bylchau tystiolaeth eu cyflwyno drwy Grwpiau PBC ac maent ar gael ar Wefan PBC <http://biodiversitywales.org.uk/1/cy-GB/Prosiect-Bylchau-Tystiolaeth> fel gwaith sy'n dal i fynd rhagddo. Croesawir sylwadau, newidiadau, ceisiadau i fynd i'r afael â bylchau, yn llwyr neu'n rhannol.

Mae Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynol PBC (gweler gwefan WBVP am ragor o fanylion) wedi nodi nifer o fylchau, a chysylltwyd â Grwpiau Arbenigwyr PBC er mwyn iddyn nhw ddarparu rhagor o fylchau tystiolaeth sy'n berthnasol i'w rhywogaeth neu eu hecosystem nhw. Bydd angen adolygu'r gwaith hwn yn barhaus a dylid ei ychwanegu at yr agenda fel eitem sefydlog.

CAM GWEITHREDU 11. AE i ddarparu rhestr ddiwygiedig o fylchau tystiolaeth yn ymwneud â rhywogaethau estron goresgynol i TL.

CAM GWEITHREDU 12. TL i gylchredeg canllawiau i Shaun Russell (WERH) ynglŷn â datblygu cynigion ymchwil.

CAM GWEITHREDU 13. PAWB i anfon manylion unrhyw gynadleddau sydd ar y gorwel, lle mae potensial i roi cyhoeddusrwydd i brosiect Bylchau Tystiolaeth PBC, i Tracey Lovering tracey.lovering@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

8. Diweddariadau Partneriaid

Dim ond un diweddariad partner sydd wedi dod i law, gan CNC, am y gwaith sy'n cael ei wneud ar Fadfallod Alpaidd ym Morfa Dyffryn yn y Gogledd. Caiff ei gylchredeg gyda chofnodion y cyfarfod. Er nad oedd llawer o ddiweddariadau wedi dod i law, cytunai'r rhai a oedd yn bresennol fod hyn yn ffordd fuddiol i aelodau'r grŵp roi diweddariad ar waith diweddar ac y dylid parhau â'r drefn.

9. Diweddariad yr UE/y DU

Rhoddodd OB ddiweddariad ar waith sy'n cael ei wneud ar lefel yr UE a Phrydain Fawr. Mae'n dal yn aneglur fodd bynnag a cheir Cyfarwyddeb neu Reoliad gan yr UE ynglŷn â rhywogaethau estron goresgynnol, er y dylai hyn gael ei gyhoeddi yn y misoedd nesaf. Mae cod ymddygiad Ewropeaidd i ddefnyddwyr cychod yn bosib hefyd.

Mae'r adolygiad o Strategaeth Prydain Fawr yn cael ei arwain gan Craig Lea (Defra) sy'n gyfrifol am ddrafftio a sefydlu grwpiau buddiannau. Bydd adborth gan randdeiliaid yn Fforwm GBINNS hefyd yn cael ei fwydo i mewn. Y prif ffocws fydd nodi'r hyn yr hoffem ni (fel rhanddeiliaid) ei weld dros 5 mlynedd nesaf y strategaeth.

Cyfarfu Cyngor Prydain ac Iwerddon fis Medi diwethaf a, bryd hynny, trafodwyd materion yn ymwneud â rhywogaethau estron goresgynnol. Cynhyrchwyd argymhellion ynglŷn â bioddiogelwch, llwybrau, cadw golwg, cyfathrebu ac ymchwil. Mae angen sicrhau nad oes dyblygu ymdrechion/ymchwil ar draws gweinyddiaethau a hefyd mae angen sicrhau cydweithio ychwanegol o ran rheoli llwybrau.

CAM GWEITHREDU 14. DT i gylchredeg cofnodion Cyfarfod Cyngor Prydain ac Iwerddon.

10. Unrhyw Fater Arall

Nododd Colin Charman fod cydweithwyr yn CNC yn hapus i ddod i gyfarfod nesaf y Grŵp a rhoi diweddariad ar elfennau rhywogaethau estron Cyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol, a Phrosiect N2K LIFE, sy'n gweithio ar draws safleoedd Ewropeaidd i nodi materion rheoli sy'n effeithio ar gyflwr a datblygu rhaglenni dileu/rheoli/monitro sydd wedi'u costio.

CAM GWEITHREDU 15. AE i wahodd staff CNC (CC i ddarparu cysylltiadau) i gyfarfod mis Tachwedd.

Trafodwyd annog rhagor o grwpiau gweithredu lleol, tebyg i Fforwm Rhywogaethau Estron Goresgynnol Gogledd Cymru ac Afon Dyfrdwy. Teimlai'r rhan fwyaf o'r rhai a oedd yn bresennol y byddai hyn yn fuddiol. Mae darparu adnoddau ar gyfer y grwpiau hyn yn dal yn anodd a gellid ei archwilio drwy'r rhaglen waith neu o bosib drwy weithdy yng nghynhadledd PBC, neu drwy un o'r fforymau rhanbarthol presennol fel Bionet, GGBAG, GLAMBAG neu SWAGBAG.

CAM GWEITHREDU 16. AE i archwilio'r posibilrwydd o gynnal gweithdai rhanbarthol ar y blaenoriaethau o ran rhywogaethau estron goresgynnol.

CAM GWEITHREDU 17. CT ac MMCC i sicrhau bod yr is-grŵp Rhododendron yn cwrdd cyn cyfarfod nesaf y Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol ym mis Tachwedd ac yn darparu adborth yn y cyfarfod.

11. Dyddiad cyfarfodydd y dyfodol

27^{ain} Tachwedd 2013, Tŷ Ladywell, y Drenewydd: Ystafell Banw